

ભાગ અને પૂર્ણ

આપણો ધવજ

તમે આપણા દેશનો ધવજ જોયો હશે. તમને ધવજ દોરતાં આવડે છે?

9 સેમી લંબાઈ અને 6 સેમી પહોળાઈ હોય તેવો લંબચોરસ દોરો. તેના ત્રણ સરખા ભાગ કરો અને ધવજ પૂર્ણ કરો.

આપણા ધવજનો ઉપરનો ત્રીજો ભાગ કેસરી રંગનો છે. વચ્ચેના ત્રીજા ભાગનો રંગ ક્યો છે? અશોક ચક તમે ક્યાં દોરશો?

ધવજના કેટલા ભાગમાં લીલો રંગ પૂરશો?

સફેદ રંગ ધવજના ત્રીજા ભાગથી ઓછો છે? શા માટે?

હવે આ ધવજને જુઓ. તેનો કેટલામો ભાગ કાળો છે?

ધવજનો લીલો ભાગ _____ લખી શકાય.

શું લાલ રંગ ધવજના ત્રીજા ભાગથી ઓછો છે? શા માટે?

અફઘાનિસ્તાનનો ધવજ

આ આપણા પાડોશી દેશ ભ્યાનમારનો ધવજ છે.

વાદળી રંગ ધવજના ચોથા ભાગથી વધારે છે કે ઓછો?

અનુમાન કરો કે ધવજનો કેટલામો ભાગ લાલ છે? તે અડ્ધા ભાગથી વધારે છે? તે પોણા ભાગથી વધારે છે?

(ભારતીય ધવજના સફેદ ભાગમાં વાદળી ચક છે, આ કારણે સફેદ રંગ ત્રીજા ભાગથી ઓછો છે. આના પર ચર્ચા થઈ શકે છે.)

શોધી કાઢો

તમે જેટલા ધજ મેળવી શકો તે એકઠા કરો.

કેટલા ધજમાં ત્રણ રંગો છે? આ બધાં ધજમાં ત્રણેય રંગોના ભાગ સમાન છે?

આ કેરલની એક શાળાની ગણિત કલબનો ધજ છે.

ધજનો કેટલામો ભાગ લાલ રંગનો છે? લીલા રંગનો કેટલો ભાગ છે?

આ કાળા ચિહ્નને જુઓ. તેને દોરો.

તમારી શાળામાં ગણિત કલબ છે? જો ન હોય તો
તમારા શિક્ષકને પૂછો કે તે કેવી રીતે બનાવી શકાય?
તમારી ગણિત કલબ માટે ધજ બનાવો. તેને અહીં
દોરો.

(શાળામાં ગણિત મંડળ બનાવી શકાય છે. જેમાં કોયડાઓ, ટેનગ્રામથી વિવિધ આકારો બનાવવા, મકાનોના નકશા બનાવવા,
પર્યાવરણમાંના અલગ-અલગ બૌભિતિક આકારો અને ખૂણા શોધવા, શાળાના મેદાનનું કૈત્રફળ અને પરિભૂતિ શોધવી વગેરે જેવી
રસમદ પ્રવૃત્તિઓ કરાવી શકાય.)

જાદુઈ ભમરડો

ચાલો, એક જાદુઈ ભમરડો બનાવીએ.

કાર્ડબોર્ડનો એક ટુકડો લો.

3 સેમી ત્રિજ્યાવાળું એક વર્તુળ દોરો અને તે કાપી લો.

વર્તુળના 8 સરખા ભાગ કરો. હવે દરેક ભાગ વર્તુળનો $\frac{1}{8}$ ભાગ છે.

$\frac{2}{8}$ ભાગને લાલ રંગ, $\frac{1}{8}$ ભાગને નારંગી રંગ, $\frac{1}{8}$ ભાગને પીળા રંગ વગેરેથી દર્શાવો,
જે આકૃતિમાં દર્શાવેલ છે. વર્તુળની વચ્ચે એક દીવાસળી ગોઠવો.

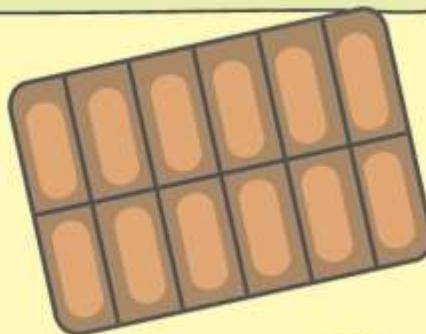
તમારો જાદુઈ ભમરડો તૈયાર છે. તેને ઝડપથી ફેરવો.

તમને શું દેખાય છે? તમે બધા રંગો જોઈ શકો છો? તમે જે જુઓ છો
તેને તમારી નોંધપોથીમાં લખી લો.

મહાવરો

(a) ચોકલેટ

મંજુ પાસે એક ચોકલેટ હતી. તેણે તેનો ચોથો ભાગ રાજને, ત્રીજો ભાગ
સુગાથાને અને છઠો ભાગ શીલાને આપ્યો. બાકીનો ભાગ તે ખાઈ ગઈ.
દરેકને ચોકલેટનો કેટલામો ભાગ મળ્યો? અહીં લખો.

રાજ

સુગાથા

શીલા

મંજુ

મંજુએ ચોકલેટનો કેટલામો ભાગ ખાધો?

(b) ટોપીઓમાં રંગ પૂરો

$\frac{1}{3}$ ટોપીઓમાં લાલ રંગ પૂરો.

$\frac{3}{5}$ ટોપીઓમાં વાદળી રંગ પૂરો.

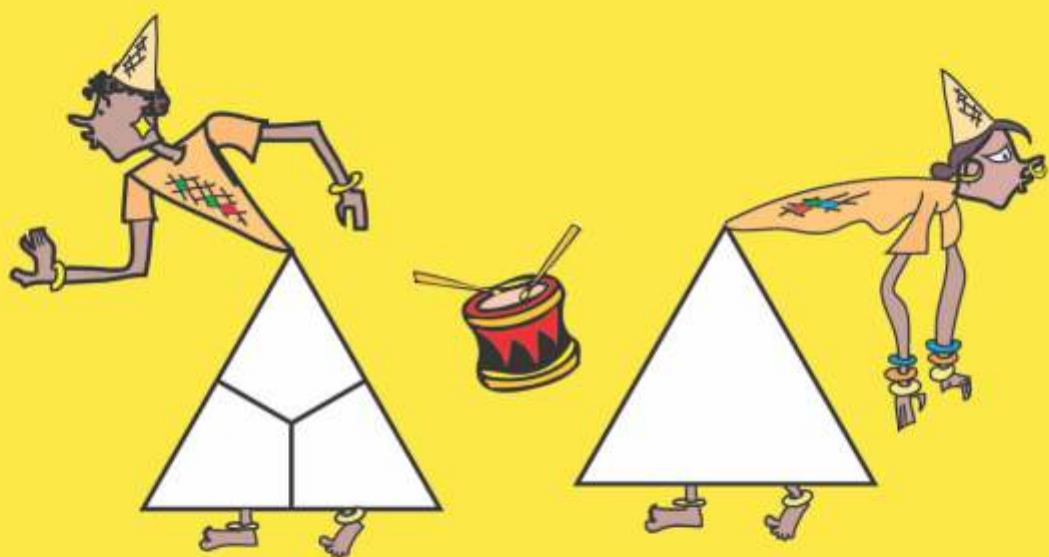
તમે કેટલી ટોપીઓમાં લાલ રંગ પૂર્યો છે?

તમે કેટલી ટોપીઓમાં વાદળી રંગ પૂર્યો છે?

ટોપીઓના કેટલામા ભાગમાં તમે કોઈ રંગ પૂર્યો નથી?

(c) ત્રિકોણના સરખા ભાગ

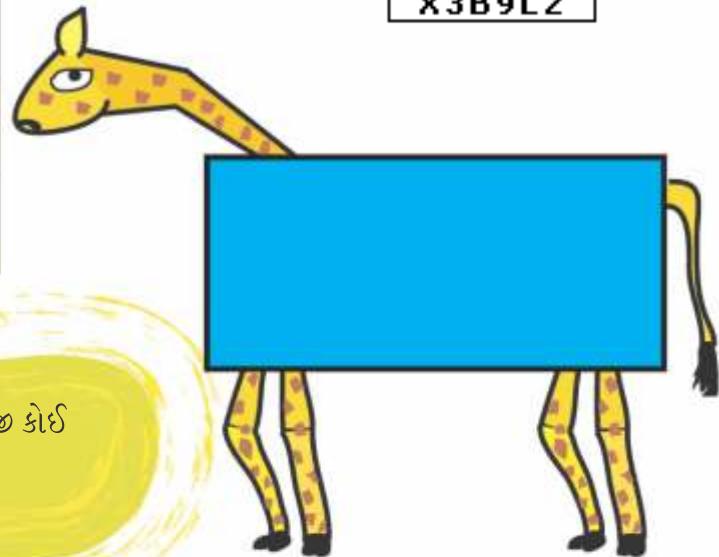
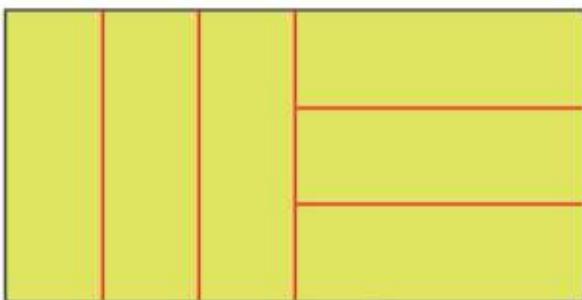

સફેદ ત્રિકોણના ત્રણ સરખા ભાગ કરેલા છે. દરેક ભાગમાં અલગ-અલગ રંગ પૂરો. તમે વિચારી શકશો કે આ ભાગ બાબર છે? વિચારો કેવી રીતે?

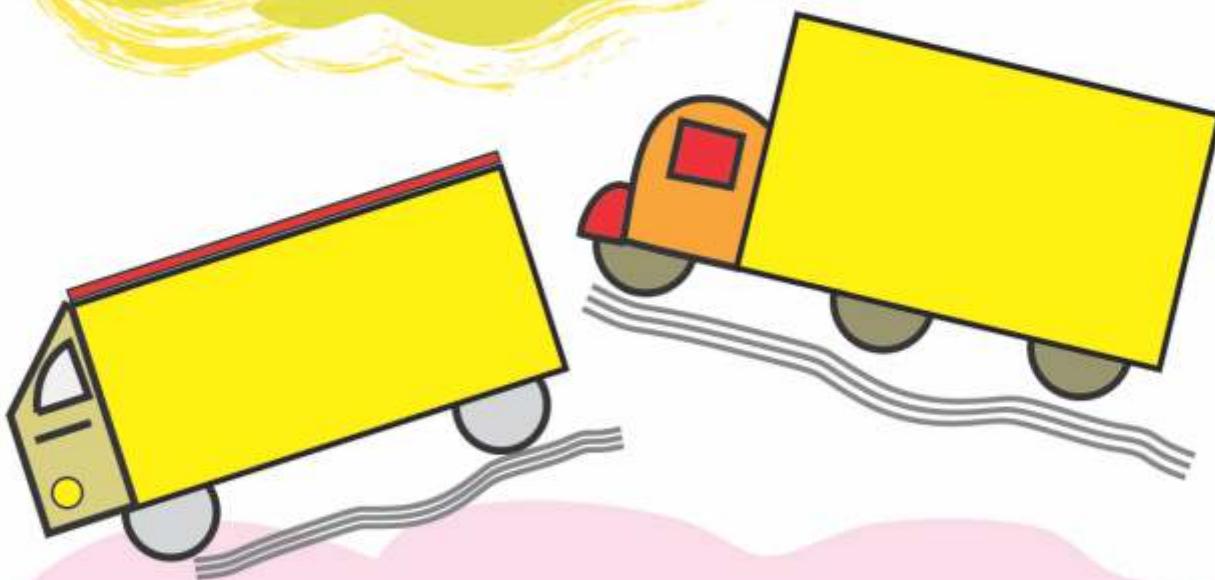
હવે આ ત્રિકોણના બીજી કોઈ રીતે ત્રણ સરખા ભાગ કરવાનો પ્રયત્ન કરો. દરેક ભાગમાં અલગ-અલગ રંગ પૂરો.

(d) લંબચોરસના છ ભાગ

રાજીએ લીલા લંબચોરસના છ સરખા ભાગ આ રીતે કર્યા.

- હવે તમે આ ગ્રાણ લંબચોરસના બીજ કોઈ રીતે છ સરખા ભાગ કરો.

ચર્ચા કરો

- * તમે કેવી રીતે તપાસશો કે તે લંબચોરસનો દરેક ભાગ $\frac{1}{6}$ ભાગનો છે.
- * લીલો લંબચોરસ વાદળી લંબચોરસ કરતાં મોટો છે. એવું કહી શકાય કે લીલા લંબચોરસનો $\frac{1}{6}$ ભાગ વાદળી લંબચોરસના $\frac{1}{6}$ ભાગથી મોટો છે?

લોભી ચોકીદાર

બિરબલને યાદ કરો, રાજા અકબરનો ચતુર મંત્રી!
(ગાણિત-ગમ્ભીર ધોરણ 4, પાના નં 14) તમને ખબર
છે તે મંત્રી કેવી રીતે બન્યો?

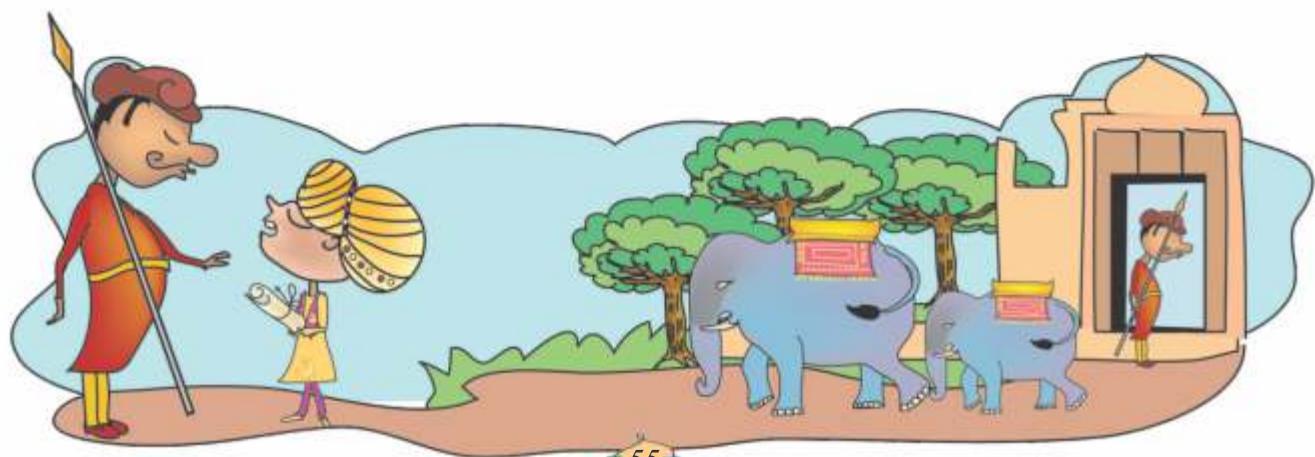
ત્યારે બિરબલ ગામડામાં રહેતો યુવાન હતો. તે ખૂબ
જ ચતુર હતો અને કવિતા લખી શકતો.

તેણે તેનું ભાગ્ય રાજાના દરબારમાં અજમાવવા
વિચાર્યુ. તેથી તે કેટલીક કવિતાઓ લઈને શહેર તરફ
નીકળી પડ્યો.

જ્યારે તે મહેલના બહારના દરવાજાએ પહોંચ્યો ત્યારે
ચોકીદાર દ્વારા રોકી દેવાયો “અય! અહીંયા ઉભો
રહે! ક્યાં જાય છે?” ચોકીદારે બૂમ પાડી.

“હું કવિ છું. હું રાજા અકબરને મળીને તેમને મારી
કવિતા બતાવવા માગું છું.” કવિએ કહ્યું.

“અરે, તમે કવિ છો! રાજા દ્યાળું છે. તે તમને ચોક્કસ
કોઈ ઈનામ આપશે. જો તું મને ઈનામનો $\frac{1}{10}$ ભાગ
આપે તો હું તને જવા દઉં.”

બિરબલ પાસે આ સિવાય બીજો કોઈ રસ્તો હતો નહિ, આથી તે માની ગયો.

જ્યારે તે અંદર ગયો ત્યારે ચોકીદારે ગણતરી કરી.

“જો તેને સોનાના 100 સિક્કા મળે તો મને _____ સોનાના સિક્કા મળશે.”

કવિ બીજા દરવાજા પર પહોંચ્યો. આ દરવાજાના ચોકીદારે પણ કહું, “જો તું તારા ઈનામનો $\frac{2}{5}$ ભાગ મને આપીશ તો હું તને અંદર જવા દઈશ.” કવિ માની ગયો.

ચોકીદારે ખૂબ જ આનંદથી ગણતરી કરી, “કવિને ઓછામાં ઓછા સોનાના 100 સિક્કા મળશે. તેથી મને સોનાના _____ સિક્કા મળશે.”

કવિ છેલ્લા દરવાજે પહોંચ્યો. ત્યાંના ચોકીદારે કહું, “હું તને રાજાને તો જ મળવા દઈશ, જો તું મને તારા મળેલા ઈનામનો અડધો ભાગ આપીશ.” કવિ પાસે બીજો કોઈ રસ્તો હતો નહિ. તે માની ગયો અને અંદર ગયો.

ચોકીદારે વિચાર્યુ. “આજનો દિવસ ખૂબ સરસ છે! જો તે સોનાના 100 સિક્કા મળવે તો મને સોનાના _____ સિક્કા મળશે અને જો તેને સોનાના 1000 સિક્કા મળશે તો વાહ! મને _____ સિક્કા મળશે.”

રાજા કવિતાઓથી ખૂબ જ ખુશ થયો અને કહું, “તમારી કવિતા ખૂબ જ સરસ છે. તમારા ઈનામ માટે ગમે તે મારી શકો છો.”

“રાજન, હું 100 થપ્પડ ઈચ્છું છું.” “શું! 100 થપ્પડ? _____.” રાજાને આધાત લાગ્યો.

- આના પછી શું થયું હશે? વાર્તા પૂરી કરો. કવિને ઈનામનો કેટલો હિસ્સો મળ્યો?

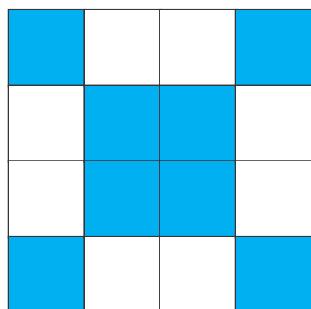

ભાગમાં વિવિધ પેટર્ન

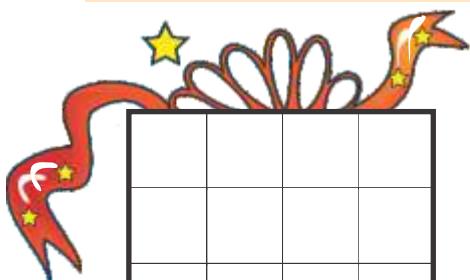
- (1) B, C, D આકૃતિઓના કેટલાક ચોરસમાં રંગ પૂરીને અલગ-અલગ વિવિધ પેટર્ન બનાવો. તમે ખાનાંના કેટલા ભાગમાં રંગ પૂર્યો છે? ખાનાંનો કેટલો ભાગ સર્કેદ છે?

લખો.

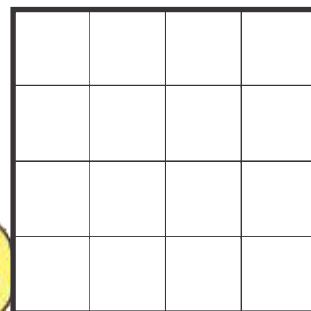
A

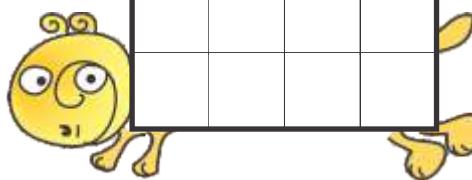
$$\frac{8}{16} \text{ વાદળી}, \quad \frac{8}{16} \text{ સર્કેદ}$$

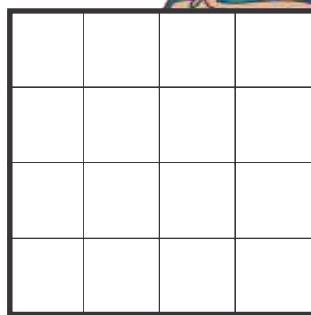
C

B

D

- (2) આકૃતિ Aને ફરીથી જુઓ. ખાનાંમાં પૂરેલો રંગ

- (a) $\frac{1}{2}$ વાદળી, $\frac{1}{2}$ સર્કેદ? (b) $\frac{2}{4}$ વાદળી, $\frac{2}{4}$ સર્કેદ?
 (c) $\frac{3}{8}$ વાદળી, $\frac{5}{8}$ સર્કેદ? (d) $\frac{4}{8}$ વાદળી, $\frac{4}{8}$ સર્કેદ?

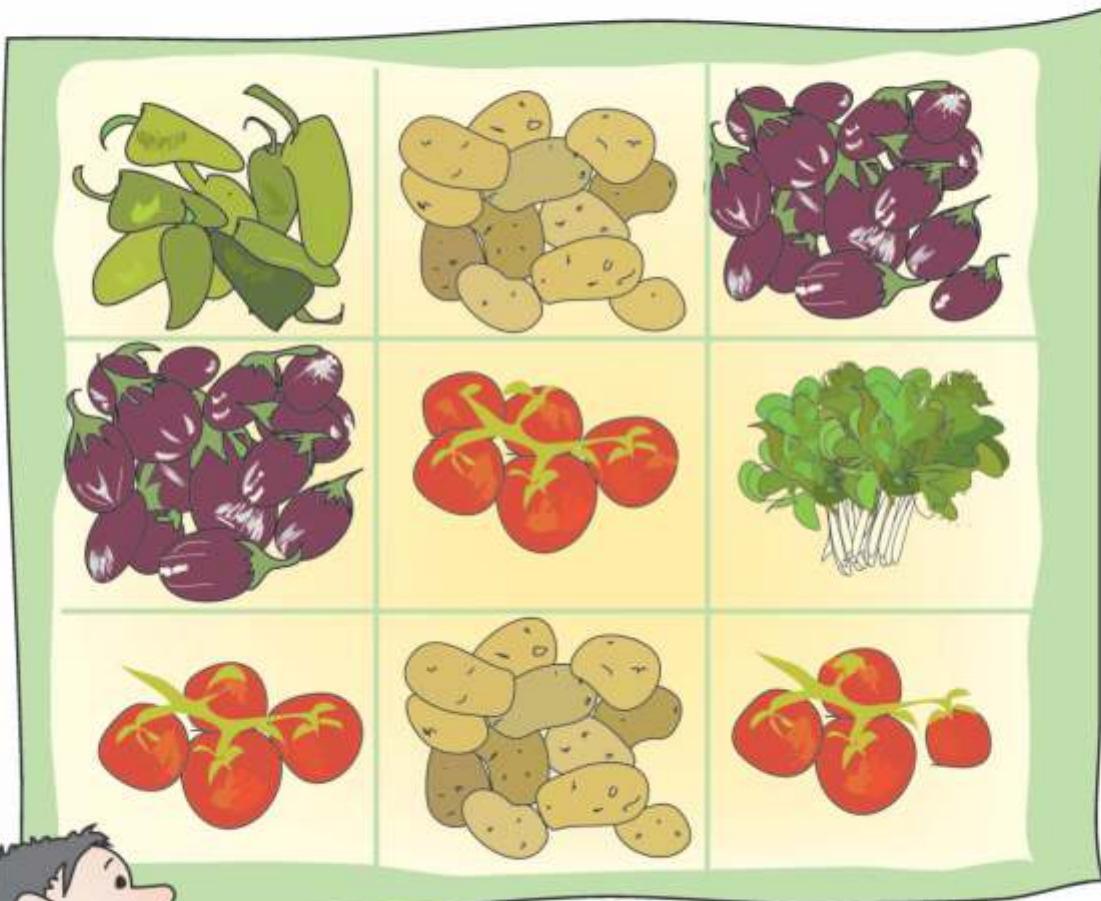
ખોટા જવાબ પર નિશાની (X) કરો.

- (3) 16 ચોરસથી આકૃતિ બનાવો જેમાં નીચે મુજબની પેટર્ન દોરો.

- (a) $\frac{2}{8}$ લાલ, $\frac{1}{2}$ પીળો, $\frac{1}{4}$ લીલો
 (b) $\frac{3}{16}$ વાદળી, $\frac{5}{16}$ લાલ, $\frac{1}{2}$ પીળો

રામુનું શાકભાજુનું ખેતર

રામુના શાકભાજુના ખેતરના 9 સરખા ભાગ કરેલા છે. તે તેના ખેતરમાં કઈ-કઈ શાકભાજુઓ ઉગાડે છે?

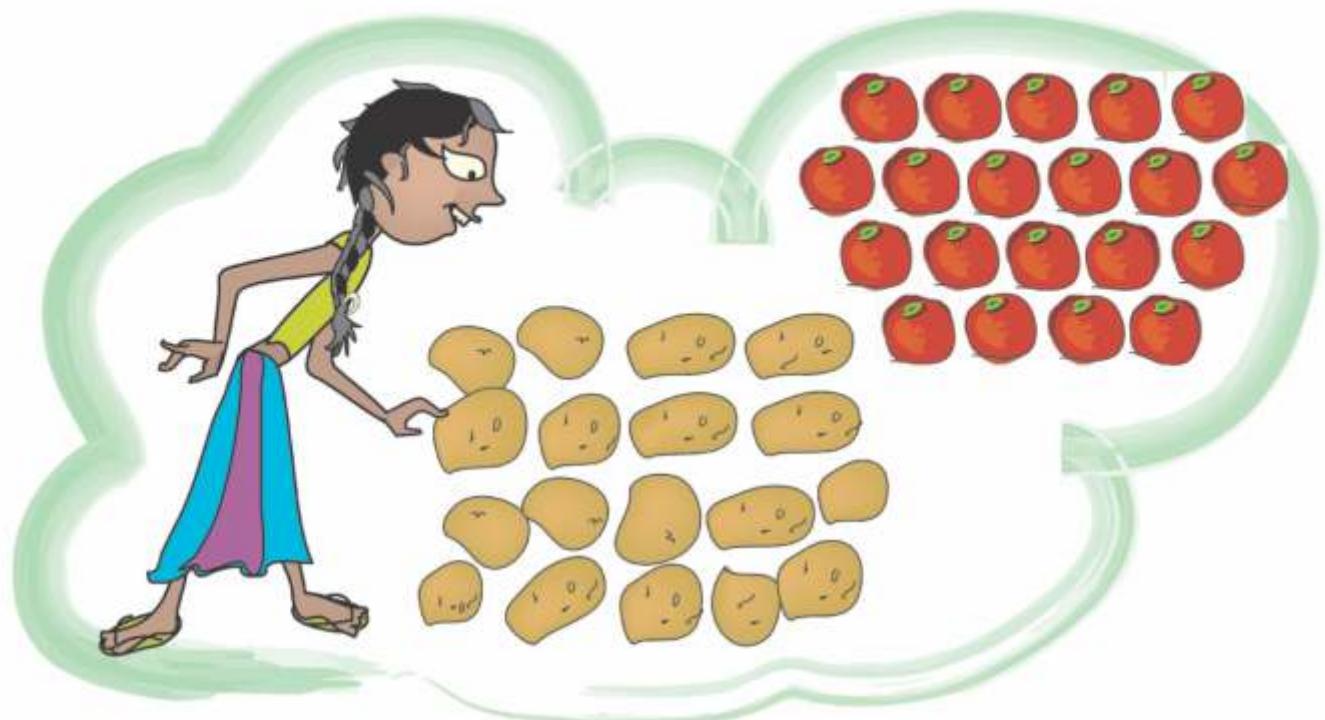

- (1) ખેતરના સૌથી મોટા ભાગમાં તે કઈ શાકભાજુ ઉગાડે છે?
કેટલો ભાગ?
- (2) કેટલા ભાગમાં તે બટાકા ઉગાડે છે?
- (3) ખેતરના કેટલા ભાગનો ઉપયોગ પાલક ઉગાડવા થયો? કેટલા ભાગનો ઉપયોગ રીંગાણ ઉગાડવામાં થયો?
- (4) આ ચિત્ર જોઈને તમે કેટલાક પ્રશ્નો લખો.

- * રામુ આ શાકભાજી તેના મિત્રોને આપવા ઈચ્છિતો હતો. તેણે પાંચમા ભાગનાં ટમેટાં અને $\frac{1}{3}$ ભાગના બટાકા અબુબકરને આપ્યા.

શ્રીજાને $\frac{2}{5}$ ભાગનાં ટમેટાં અને $\frac{3}{6}$ ભાગના બટાકા મળ્યાં. નેન્સીને બાકીની શાકભાજી મળી. અબુબકરના ભાગ પર વાદળી રંગનું વર્તુળ દોરો. શ્રીજાને મળેલા ભાગ પર પીળા રંગનું વર્તુળ દોરો.

- * નેન્સીને કેટલા બટાકા અને ટમેટાં મળ્યાં?

રમત : કોણ વર્તુળને પહેલાં રંગશે?

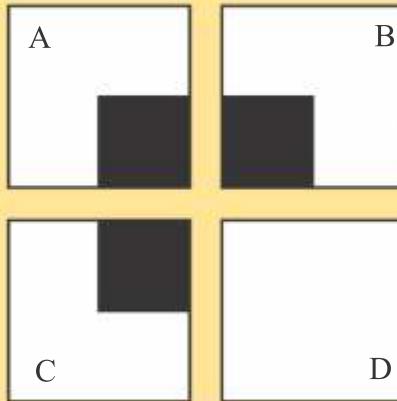
આ રમત 4-4ના સમૂહમાં રમી શકાય છે. દરેક ખેલાડીએ નીચે બતાવ્યા મુજબ વર્તુળ બનાવવાનું છે. દરેકે કાગળના ટુકડા પર 15 ટોકન બનાવવાનાં છે.

તમારા ટોકન પર $\frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{4}, \frac{1}{6}, \frac{1}{12}, \frac{2}{12}, \frac{3}{12}, \frac{4}{12}$, $\frac{11}{12}$ લખો. ટોકનને ભેગાં કરી તમારા સમૂહની વચ્ચે તેની થપ્પી બનાવો. હવે તમે રમત રમવા માટે તૈયાર છો.

પહેલો ખેલાડી થપ્પીમાંથી એક ટોકન ઉપાડશે. ચિત્રના તેટલા ભાગમાં રંગ પૂરશે અને ટોકનને થપ્પીની નીચે રાખશે. પછીનો ખેલાડી પણ આમ કરશે અને રમત આગળ વધશે. ચિત્રને જે સૌથી પહેલાં રંગ પૂરી પૂરું કરશે તે વિજેતા ગણાશે.

- * રમત કોણ જીતશે?
- * વિજેતાના ટોકન ક્યા ક્યા છે?
- * તમને મળેલાં ટોકન લખો.
- * તમે વર્તુળના ક્યા ભાગમાં રંગ પૂર્યો?

કાર્ડનો કોયડો

આ ચિત્રને ધ્યાનથી જુઓ
અને ચાર પ્રશ્નોના જવાબ
આપો. તૈયાર?

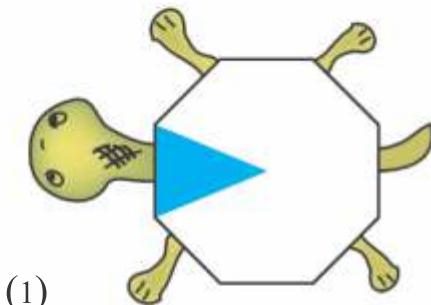
- (1) ચોરસ A ના સફેદ ભાગને બે સમાન ભાગમાં વહેંચો.
જવાબ મેળવ્યો? શું તે સરળ હતો?
હવે બીજો પ્રશ્ન કરો.
- (2) ચોરસ B ના સફેદ ભાગને ત્રણ સમાન ભાગમાં વહેંચો.
તે પણ ખૂબ સરળ છે, ખરું ને? હવે ત્રીજો પ્રશ્ન જુઓ.
- (3) ચોરસ C ના સફેદ ભાગને ચાર સરખા ભાગમાં વહેંચો.
શું તે થોડું મુશ્કેલ છે? ચિંતા ન કરો. શાંતિથી કરો.
જો તમે ન કરી શકો, તો જ જવાબ જુઓ.
હવે છેલ્લો પ્રશ્ન
- (4) ચોરસ D ના સફેદ ભાગને સાત સરખા ભાગમાં વહેંચો.
આના માટે વિશ્વ રેકૉર્ડ 7 સેકન્ડનો છે પરંતુ તમે થોડી મિનિટો લઈ શકો છો.
વિચારીને થાકી ગયા? પાના નં 68 પર જવાબ જુઓ. શું તે ખરેખર અધુરું હતું?

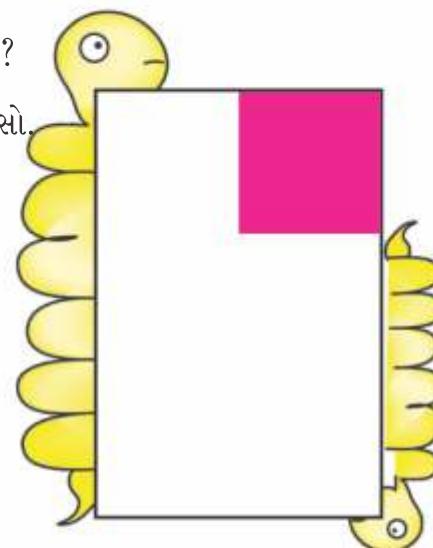
અનુમાન કરો અને તપાસો

(a) દરેક આકારના કેટલા ભાગમાં રંગ પૂરેલો છે?

પહેલાં જવાબનું અનુમાન કરો. પછી જવાબ ચકાસો.

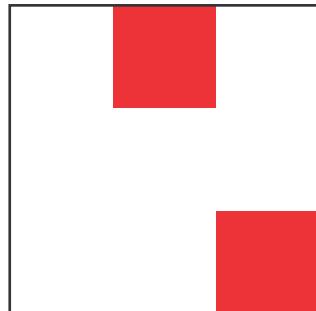
(1)

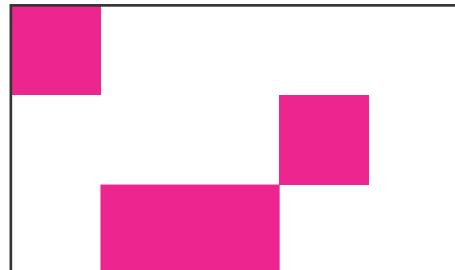
(2)

(વર્ગમાં વર્તુળમાં રંગ પૂરવો, કાર્ડના કોયડા અને બીજી વધારે પ્રવૃત્તિઓ કરવી જોઈએ. પ્રવૃત્તિઓ પછીની બાળકો સાથેની ચર્ચા તેમનામાં અપૂર્ણાંક વિશેનો ખ્યાલ વિકસાવવામાં મદદરૂપ થશે)

(3)

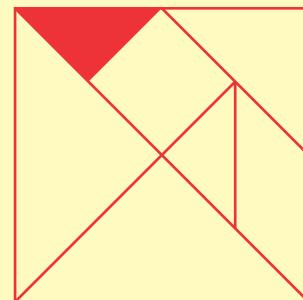

(4)

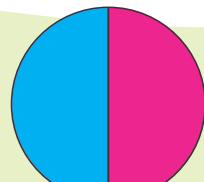
- (b) તમને આ ચિત્ર યાદ છે? નાના ત્રિકોણને જુઓ. તે ચોરસનો કેટલામો ભાગ છે? તમે તે કેવી રીતે શોધશો?

મોટા ત્રિકોણ અને બીજા આકારોને નાના-નાના ત્રિકોણમાં વિભાજિત કરો (લાલ ત્રિકોણની જેમ). કુલ કેટલા નાના ત્રિકોણ બનશે?

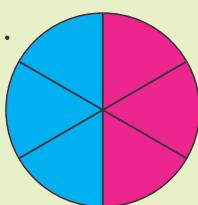
રંગીન ભાગ :
આને પૂર્ણ કરો

1.

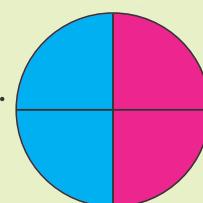
આ વર્તુળના બે સરખા ભાગ કરેલા છે. તેમાંથી _____ સરખા ભાગ પૈકીનો એક ભાગ વાઢળી રંગનો છે.

3.

અહીં વર્તુળને
.....
.....
.....

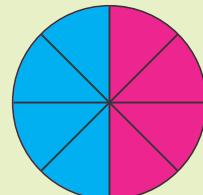
2.

આ વર્તુળના _____ સરખા ભાગ કરેલા છે. તેમાંથી _____ સરખા ભાગ પૈકીના _____ ભાગ વાઢળી રંગના છે.

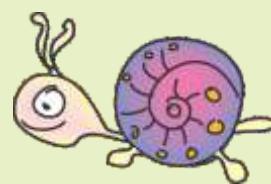
4.

અહીં વર્તુળને
.....
.....
.....

તેથી આપણે કહી શકીએ કે

$$\frac{1}{2} = \frac{2}{\dots} = \frac{\dots}{6} = \frac{\dots}{8}$$

હલવાના ભાગ

રમેશો તેનાં બાળકો અમુ અને અનુ
માટે હલવાનો એક ટુકડો ખરીદ્યો.

તેણો તે બંને માટે તેને બે સરખા ભાગમાં વહેંચ્યો.

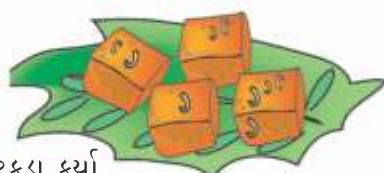
● દરેકને હલવાનો _____ ભાગ મળશે.

“આ ટુકડો ખૂબ જ મોટો છે. અમે તેને ખાઈ શકીશું નહિયું.” તેઓએ કહ્યું.

તેથી તેણો આ ટુકડાઓને ફરીથી બે સરખા ભાગમાં વહેંચ્યા.

હવે, અમુને કેટલા ટુકડા મળશે? _____

● હલવાનો તે કેટલામો ભાગ છે? _____

“પણ્યા, હજુ તેને નાના બનાવો” તેઓએ કહ્યું. તેથી તેણો હલવાના ફરીથી નાના ટુકડા કર્યું.

“હવે બરાબર છે. આભાર, પણ્યા.”

- * હવે દરેક બાળકને કેટલા ટુકડા મળશે?
- * દરેક ટુકડો હલવાનો કેટલામો ભાગ છે?
- * જો રમેશે હલવાના 6 સરખા ભાગ કર્યા હોત તો દરેકને કેટલા ટુકડા મળ્યા હોત?

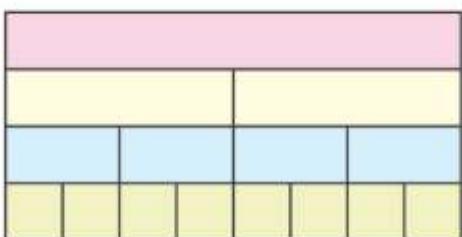

ઉપરોક્ત સંવાદને આધારે તમારા જવાબો જુઓ અને લખો.

$$\frac{1}{2} = \underline{\quad} = \underline{\quad} = \underline{\quad} = \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

પદ્ધીના ભાગ

ચિત્ર જુઓ. દરેક લીલા રંગનો ટુકડો પદ્ધીનો કેટલો ભાગ છે, તે લખો. દરેક રંગની પદ્ધીનો એક ટુકડો એ પદ્ધીનો કેટલો ભાગ છે, તે લખો.

કેટલા ચોથા ભાગ મળીને અડધો ભાગ થશે?

કેટલા $\frac{1}{8}$ ભાગ મળીને $\frac{1}{4}$ થશે?

$\frac{1}{2}$ માં કેટલા $\frac{1}{8}$ ભાગ છે?

હવે તમારા મિત્રને આ ચિત્ર સંબંધી કેટલાક પ્રશ્નો પૂછો.

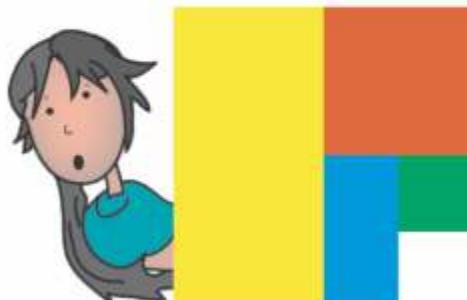
પેટન

આ ચોરસ જુઓ.

કેટલો ભાગ વાદળી રંગનો છે?

કેટલો ભાગ લીલા રંગનો છે?

કોયડો - શું તે સમાન છે?

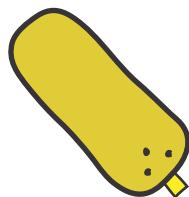

અમ્મિની કહે છે કે અડધાનો અડધો ભાગ અને પોણા ભાગનો ત્રીજો ભાગ સરખા છે. તમે સહમત છો? તમે આ કેવી રીતે બતાવશો?

(સખત વસ્તુઓ જેવી કે દીવાસળી, બોટલનાં ઢાંકણાં વગેરે) બાળકોને સમતુલ્ય અપૂર્ણાંકો જેવા કે $\frac{1}{2} = \frac{2}{4} = \frac{3}{6} = \frac{4}{8} = \frac{5}{10}$ નો જ્યાલ ઊભો કરવા ઉપયોગી થશે. બાળકોએ જુદા-જુદાં માપ ધરાવતી કાગળની પદ્ધીઓ લઈ તેમની પોતાની અપૂર્ણાંક પદ્ધીઓ બનાવવી જોઈએ. બાળકોને તેમાં રંગ પૂરીને અલગ-અલગ અપૂર્ણાંકો બનાવી તેની સરખામણી કરવા માટે પ્રેરિત કરો.)

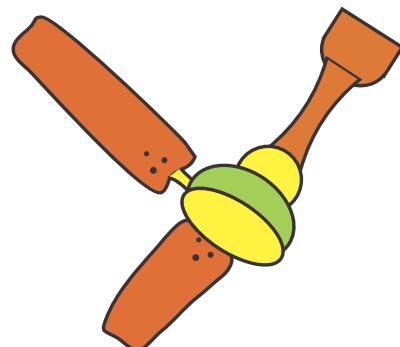
ભાગથી પૂર્ણ તરફ

- (1) અહીં એક ફૂલની $\frac{1}{5}$ ભાગની પાંદડીઓ દર્શાવી છે. બાકીની પાંદડીઓ દોરીને ચિત્ર પૂર્ણ કરો.

- (2) ચિત્રમાં પંખાનાં ત્રણ પાંખિયાં પૈકી એક દર્શાવ્યું છે. બાકીનાં પાંખિયાં દર્શાવીને ચિત્ર પૂર્ણ કરો.

- (3) અહીં બીજા એક પંખાનાં અડધાં પાંખિયાં દર્શાવ્યા છે. બાકીનો અડધો ભાગ દર્શાવીને ચિત્ર પૂર્ણ કરો.
તમે કેટલા પાંખિયાં દોર્યો?

રૂપિયા અને પૈસા

પૈસાના કેટલા સિક્કા લેતાં એક રૂપિયો થશે?

50 પૈસા 1 રૂપિયાનો અડધો ભાગ છે?

ના કેટલા સિક્કા લઈએ તો 10 રૂપિયા થાય?

1 રૂપિયો એ 10 રૂપિયાનો કેટલામો ભાગ છે?

ના કેટલા સિક્કા લઈએ તો 10 રૂપિયા થાય?

2 રૂપિયા એ 10 રૂપિયાનો કેટલામો ભાગ છે?

ના કેટલા સિક્કા લઈએ તો 10 રૂપિયા થાય?

5 રૂપિયા એ 10 રૂપિયાનો કેટલામો ભાગ છે ?

વૃદ્ધ સ્ત્રીનું વસિયતનામું

એક વૃદ્ધ સ્ત્રી હતી. તે તેની ત્રણ પુત્રીઓ સાથે રહેતી હતી. તે ખૂબ ધનવાન હતી અને તેની પાસે 19 ઊંટ હતાં. એક દિવસ તે માંદી પડી. પુત્રીઓએ ડોક્ટરને બોલાવ્યો. ડોક્ટરે તેના પૂરા પ્રયત્નો કર્યા, પણ તે વૃદ્ધ સ્ત્રીને બચાવી શક્યા નહિ. તેના મૃત્યુ પછી તેની પુત્રીઓએ તેનું લખેલું વસિયતનામું વાંચ્યું.

મારી સૌથી મોટી પુત્રીને મારા ઊંટનો $\frac{1}{2}$ ભાગ મળશે.

મારી બીજી પુત્રીને મારા ઊંટનો $\frac{1}{4}$ ભાગ મળશે.

મારી ત્રીજી પુત્રીને મારા ઊંટનો $\frac{1}{5}$ ભાગ મળશે.

પુત્રીઓ ખૂબ જ મુંજાઈ ગઈ.

“મને કુલ 19 ઊંટનો $\frac{1}{2}$ ભાગ કેવી રીતે મળશે?”

મોટી પુત્રીએ પૂછ્યું.

“19 ના અડધા સાડા નવ થાય. પણ આપણે ઊંટને કાપી ન શકીએ.”

બીજી પુત્રીએ કહ્યું.

“તે સાચું છે. પણ હવે આપણે શું કરીશું?” ત્રીજી પુત્રીએ પૂછ્યું.

એટલામાં તેમણે તેમનાં કાકીને આવતાં જોયાં. પુત્રીઓએ તેમનો પ્રશ્ન જણાવ્યો.

“મને વસિયતનામું બતાવો. મારી પાસે એક યુક્તિ છે. તમે મારું ઊંટ લઈ લો. હવે તમારી પાસે 20 ઊંટ છે. હવે તમારી માતા જે રીતે વસિયતનામું લખ્યું છે તે મુજબ ઊંટને વહેંચી શકશો.” કાકીએ કહ્યું.

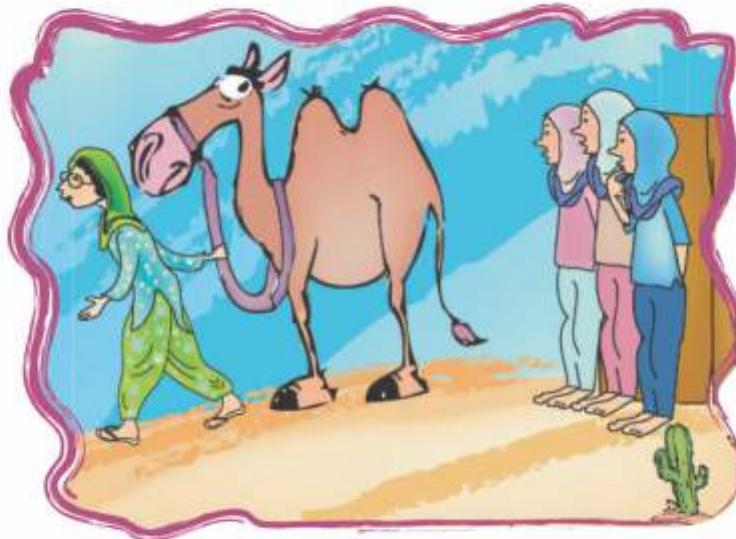
“તારે અડધાં ઊંટ જોઈએ છે, ખરું ને? 10 ઊંટ લઈ લે” તેણે મોટી પુત્રીને કહ્યું.

“તું તારો ભાગ લઈ લે.” કાકીએ બીજી પુત્રીને કહ્યું “તેણે ચોથા ભાગનાં ઊંટ લીધાં. તેને _____ ઊંટ મળ્યાં.

“તું $\frac{1}{5}$ ભાગના ઊંટ લઈ શકે છે.” કાકીએ ત્રીજી પુત્રીને કહ્યું. તેને _____ ઊંટ મળ્યાં. પુત્રીઓ ખૂબ જ ખુશ થઈ અને તેમના ઊંટની ગણતરી કરી $10 + _____ + _____ = 19$.

“એક વધેલું ઊંટ મારું છે.” કાકીએ કહ્યું અને તેનું ઊંટ લઈ ચાલતી થઈ.

● આ કેવી રીતે થયું? ચર્ચા કરો.

અરુણનું સમયપત્રક

ઉંઘવું : દિવસનો ત્રીજો ભાગ
અલગ-અલગ રંગનો ઉપયોગ કરી દર્શાવો.
રમવું : દિવસનો આઠમો ભાગ
ભણવું : દિવસનો $\frac{1}{4}$ ભાગ
આ માટે અરુણ કેટલા કલાક લેશો?

ઉંઘવા માટે

કલાક

ભણવા માટે

કલાક

રમવા માટે

કલાક

બીજુ પ્રવૃત્તિઓ માટે તે દિવસના કેટલા કલાકનો ઉપયોગ કરે છે?

અરુણ રાત્રે દસ વાગે સૂર્ય જાય છે
અને સવારે ૭ વાગે ઉઠે છે. તે
સવારે ૭ થી ૮ વચ્ચે રમે છે અને
ફરીથી સાંજે ૪ થી ૬ વચ્ચે રમે છે.

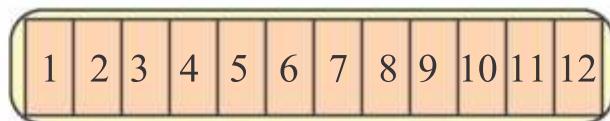

એક દિવસના 24 કલાક છે તો
હું એક દિવસનો ત્રીજો ભાગ
કેવી રીતે શોધું?

શાળાનું સામયિક

એક શાળાએ વર્ષના દર ત્રીજા મહિને એક સામયિક બહાર પાડવાનું નક્કી કર્યું. એક વર્ષમાં તેમની પાસે કેટલાં સામયિકો હશે? જો તેઓ દરેક ત્રીજા મહિનાના અંતે છાપવાનું ઈચ્છે તો ક્યા મહિના છાપવા માટે હશે? તે મહિનાના અંકો પર નિશાની કરો.

ઉંઘ માટે સરસ વાત

તમે કુંભકર્ણનું નામ સાંભળ્યું છે? રાવણાનો ભાઈ? તે અડ્ધું વર્ષ ઉંઘવા માટે જાણીતો છે.

મોટા ભાગનાં લોકો દિવસના 8 કલાક સૂવે છે.

તે દિવસનો કેટલામો ભાગ છે? _____

તેથી તેઓ એક વર્ષનો કેટલામો ભાગ ઉંઘે છે?

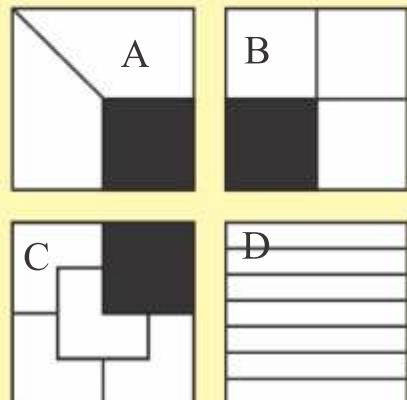
એક 60 વર્ષની વ્યક્તિ ચોક્કસ _____

વર્ષ ઉંઘ્યો હોવો જોઈએ!

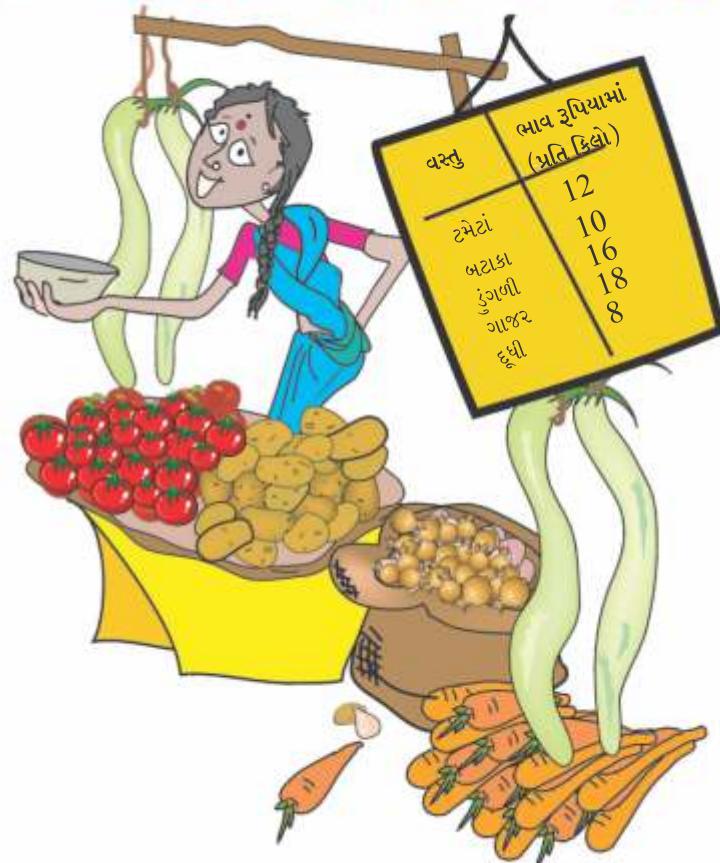

જવાબ : કાઈનો કોયડો (પાના નં 61)

તમે ચોરસ D પર અટક્યા હતા? ખરેખર તે સૌથી સરળ હતું.

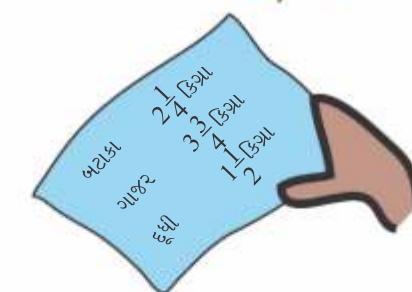
બાળકોને એ વિચારવા પ્રેરિત કરો કે તેઓ દિવસના સમયનો અલગ-અલગ પ્રવૃત્તિમાં કેટલા ભાગનો ઉપયોગ કરે છે. એવાં બાળકો વિશે પણ ચર્ચા કરો કે જે દિવસનો વધુ સમય બહારનાં કામો કરવામાં અને ઘરનાં કામોમાં મદદ કરવામાં ઉપયોગ કરે છે. તેમને એક વર્ષના ભાગ વિશે પણ વિચારવા પ્રેરિત કરો.

કીર્તિની ખરીદીની યાદી

પીળા રંગની ભાવની યાદી જુઓ.

- 2 કિલો ટમેટાનો ભાવ કેટલો થશે?
- $\frac{1}{2}$ કિલો ટમેટાનો ભાવ કેટલો થશે?
- કિરણને $2\frac{1}{2}$ કિલો ટમેટાં જોઈએ છે. તેનો ભાવ કેટલો થશે?
- $3\frac{1}{2}$ કિલો બટાકાની કિંમત કેટલી થશે?
- $1\frac{1}{4}$ કિલો ગાજરનો ભાવ કેટલો થશે?
- તેણે $4\frac{3}{4}$ કિલો દૂધી ખરીદી તો તેની કિંમત કેટલી થશે?
- કીર્તિના હાથમાં રહેલ ખરીદીની યાદી જુઓ. તેણે આ બધું ખરીદવા માટે કેટલા રૂપિયા આપવા પડશે?
- તમે જે શાકભાજુ ખરીદવા માગો છો, તેનું બિલ તમારી જાતે બનાવો. તમારે કેટલા રૂપિયા આપવા પડશે તે શોધી કાઢો.

વस्तु	भાવ રૂપિયામાં (પ્રતિ કિલો)	રકમ
		કુલ

બાળકોને વાસ્તવિક ભાવપત્રક અને બિલનો નમૂનો વર્જમાં લાવવા અને તેની ચર્ચા કરવા માટે પ્રેરિત કરો.

મહાવરો

(1) રહીમની મુસાફરી

રહીમે શાળાએ પહોંચવા $1\frac{1}{4}$ કિલોમીટર અંતર કાપવું પડે છે. તેણે શાળાએ જવા અને ત્યાંથી બેર પાછા આવવા માટે કુલ કેટલું અંતર કાપવું પડે?

(2) કયા સિક્કા?

લતાએ ₹ 7.50 માં એક પેન્સિલ અને એક પૈન ખરીદી. તેણે કુલ ₹ 10 આય્યા. દુકાનદારે 50 પૈસા અને 1 રૂપિયાના સિક્કા પાછા આય્યા. તેને કેટલા સિક્કા પાછા મળ્યા હશે?

(3) રેલવે સ્ટેશનમાં

અરે! આજે રેલગાડી મોડી આવી રહી છે. નિયત સમય પોણા સાત વાગ્યાનો છે.

- (a) આજે રેલગાડીનો આવવાનો અંદાજિત સમય કયો હશે?
- (b) નાર્જીયા આ સ્ટેશનથી $2\frac{1}{2}$ કલાક પછી બીજા સ્ટેશન પર ઉત્તરશે. તે કેટલા વાગે ઉત્તરશે?
- (c) શાજને આ રેલગાડીથી એન્નાકુલમ પહોંચવા માટે 5 કલાક લાગે છે. તે કેટલા વાગે એન્નાકુલમ પહોંચશે?

